

P

Osud poslední baronky

JANA
PONCA —
ROVÁ

Cyklistka

motto

Cyklistka

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Jana Poncarová
Cyklistka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

JANA PONCA— ROVÁ

Cyklistka

P

Osud poslední baronky

**JANA
PONCA —
ROVÁ**

Cyklistka

Praha 2021

Blance

Příběh je smyšlený.

Ale Blanka žila.

A zámek stojí.

*Ó Bratronice, tiché Bratronice,
se starým zámkem, s čápy na komínu,
s oblohou modrou jako lenu květ*
(Václav Křofta)

Kdybych měla vyprávět svůj příběh, řekla bych jen tolik: Jsem Blanka. Jezdívala jsem na kole. Pracovala jsem jako hrobnice a teď dožívám tady, na zámku. Jsem poslední z rodu. Všichni, kdo se mnou sdíleli paměť, jsou pryč.

Toto místo je moje rodina. Nemám nikoho jiného.

Kromě Růži.

„Pojď k nám na kafe!“ zavolá na mě, když si myslí, že už si příliš dlouho prohlížím čápy na komíně nebo poslouchám vřískot žab, co je slyšet od rybníka.

„Upekla jsem tu jablkovou buchtu se skořicí,“ naléhá Růža, a tak se konečně zvednu.

Chvíli se rozmyšlím, jestli si ještě zaběhnu do pokoje pro pletený kabátek, u něhož se páře rukáv, ale pak mávnu rukou. K Růže je to jen přes silnici.

Kráčím ztichlým dvorem k vratům. Jdu kolem kamenné fontánky, z níž naposledy tryskala voda v roce 1948. Pak bylo po všem.

Ohlédnu se na ztmavlé siluety za sebou. Vidím střechu hospodářských stavení, prohnutou zhruba uprostřed. Brzy spadne. Pokrčím rameny, už na nich necítím takovou tíži jako dřív. Přeskočím pohledem na dům. V jeho studených prázdných oknech si začíná hrát soumrak.

Zhluboka se nadechnu.

Jsem Blanka.

A dožívám na zámku, jemuž každý další den nenápadně obrušuje kontury. Jednoho dne zmizí. Stejně jako já.

Předjaří

Probudím se do nového předjaří. Kolikáté v mém životě je? Místo úvah znovu přivřu víčka, a tak vidím jen černo. Klika, z níž cítím doteky těch, co už nejsou, mě zatlačí do prstů. Ohlédnu se do předsíně, kde je vzduch i ve dne šedivý, a pak se zadívám přímo před sebe.

Sedmdesáté deváté? Osmdesáté čtvrté? Nebo osmdesáté sedmé?

Vzduch s příslibem tepla, svěžích konvalinek a nateklých pupenů mi vyžene čísla z hlavy. Je jedno, do kolikátého předjaří jsem vstoupila. Mnohem důležitější je, že se odkudsi do mého těla nahrnula síla. Šlapání na kole by mě vyčerpalo, ale zvládla jsem vytáhnout z botníku sedřené a popraskané holínky, ohnout se, vsoukat do nich chodidla, natáhnout se pro vyšisovaný plášť a otcovu hůl.

Otcova hůl!

Pevně ji sevřu a podívám se na sebe do zrcadla. Usměju se. Některé mé vrásky, které mi postupně a nepozorovaně změnilly obličej, se prohloubí a jiné zmizí. Zvážním. I tahle stařena, která sama sebe pozoruje v zamženém odrazu letitého skla, měla tátu. Taky mámu. A bratra.

Stojím chvíli jen tak na zápraží. Je tu hezky. Zavřu za sebou dveře. Zaskučí, jak se zrezné železo neochotně pohne. Vydýchaného vzduchu, který se přes zimu nahromadil v cimře a v mém hrudníku, mám už dost. Vyženu ho ven společně s veškerým smutkem, který tísní mé tělo.

Kráčím.

Jde to.

Napřed pomalu, jako bych se znovu učila chodit. Hledím si svého. Hledím před sebe. Ves nechávám za sebou. Od vchodových dveří se vleču zahradou. Poslouchám, jestli mi vržou klouby. S padesátým, možná se stým krokem narovná záda. O otcovu hůl se opírám jen zlehka. Zahrada přejde v louku – znovu zažiju ten opojný pocit, jako když jsem poprvé vykročila do světa, na výpravu.

Útěky!

Jeich jiskřivá energie mě zaplňuje. Budu už napořád utíkat. Přestanu, až na moji zkamenělou tvář hodí Růža hrst hlíny. Jestli dřív nehodím hrst země na tu její.

Takhle jsme si to slíbily.

Všímám si náznaků pěšiny. Zmenšila se. Ustoupila vybledlým nažloutlým stéblům trávy. Některá z nich jsou polámaná, jiná ještě neúnavně vyhlížejí na svět, brání se smrti, neví nic o tom, že je brzy přemůže nová síla. Zelelé ostré špičky vyraší ze země a prorazí si cestu za sluncem, které svítí skomíravě. I tak ho cítím v zádech. Teplo mě přesvědčí, abych zvedla hlavu. Zešedlé mdlé nebe se ani nepohne. Opar je hutný, ale místy protrhaný a těmi kousíčky prosvítá zlatavé světlo. Dopadne na moji tvář a pohladí mě. Přidržím prsty na tom místě a divím se, že ještě dokážu cítit a vnímat. Je to první láskyplný záblesk, první hebký dotek nového předjaří, o němž jsem si myslela, že se ho nedočkám.

Půjdu dnes k poli, rozhodnu se, i když mě jeho černé vlny děsí. Právě proto se na ně podívám. Cestou vstoupím do louže. Napřed levou a pak pravou nohou. Dívám se, jak se nahnědlá voda přilepila k černé gumě. Chodidla zmizela. Čekám, jestli ucítím vlhkost, ale holínky jsou asi popraskané jen na povrchu. Ještě je můžu nosit. S uspokoi-

jením vydechnu. Nerada bych se hnala pro nové. Autobusem. Do města. Do obchodu. Zase bych si musela prohlížet svět, který proměnil své barvy, obrysy i obsahy. A uvědomila bych si, že moje vnitřní prožitky do něho už nepatří. Byla bych zmatená. Musela bych se pak znovu poskládat, urovnat si svoje rozpoložení.

A to mě vysiluje.

Vytáhnu nohy z louže, ale dál na ni zírám. Do zad se mi znovu opře slunce. Usměju se vzpomínce. Pokrčím lehce kolena, ohnu záda a strčím prst do vody. Je teplá tak akorát a já můžu pokračovat v cestě. Utřu si vlhký prst do manšestrových kalhot, které se chystám vyprat, až seberu ještě víc sil.

Ohlédnu se po odbočce do lesa. Mech bude měkký, nacucaný vodou. I v šeru zasvítí zeleně. Lesní půda bude dýchat studeným vlhkem, které bych mohla do svého nitra vtahovat donekonečna. Zaváhám. Bylo by mi tam příjemněji, ale na dobrodružné výpravy se nechodí pro hezké pocity.

Levou rukou se vší silou zapřu do hole a natočím se k černající se ornici. Svažuje se v nehybných vlnách až k vrbě, jejíž větve se unaveně sklánějí k zemi. Tam někde ležel. Ne-zastavím se. Jdu až k zemině nasáklé vlhkem, cítím z ní nedočkavost. Už brzy ji rozhrnou, načechrají a vsypou do ní jarní osivo. Zrna zmizí pod povrchem a pak se z nich vyklubou nevzhledná stébla, jež přes léto vytáhnou do výšky, promění se v klasy, které slunce vyšisuje dozlatova.

Chtěla bych je ještě vidět dozrávat.

Naděje! Vytlačuje marnost, kterou jsem si hýčkala celou zimu. Zakroutím hlavou. Mávnu před sebou rukou. Odháním úzkost i nehezkou vzpomínku na otce. Zkousím, jak hluboko pod povrch zajede dnes hůl. Zachytila by mě,

kdyby se mi podlomila kolena? Zbytečné úvahy, okřiknu se. Dnes mám pevné a svižné nohy. Netřesou se. Ohlédnu se přes rameno. Na chvíli se mi zdá, že se v dálce kymáčí postava. Hlavně nikoho nepotkat. Nechce se mi mluvit, odpovídat na pozdravy, rozbíjet ticho zbytečnými slovy. Dnes nechci vidět ani Růžu.

Vytáhnu hůl a prohlížím si její špinavý konec. Bláto cestou domů zaschne, pak ho odrolím. Vykročím k ohybu, kde se pole zastavuje o louku. Její okraj je pevný. Jde se mi dobře. Měkká slehlá tráva jako by mě nadnášela. Zaleschnu veselý zpěv. Nezahlédnu ani jednoho ptáčka, ale vím o nich a jejich hlas mi potvrzuje, že zima protentokrát skončila.

Dnes už mě nic dalšího nezajímá. Otočím se k prostoru, který přetíná kamenná zeď. Za ní je zarostlá zahrada s rozbitou kašnou, se psími náhrobky, ale taky s haldou hnoje a hromadami smetí, které tam nakupili cizí lidé. Někde mezi tím se ztrácí letité keře rododendronů.

Vracím se pomalu. Vyfukuju z plic zbytky zatuchlého smutku a strachu, kterými mě šířala zima. Víím, že v kůlně je dost dřeva, jež vyžene poslední zkřehlost z místnosti, v níž jsem nejraději. Představím si své křeslo, v němž můžu vyspat jarní únavu, a pak už jen žít. Venku. V lese. Na louce. U rybníka.

Ještě jednou se ohlédnu a dotknu se očima zvlněné černoty v dálce. Zahlédnu jeden obraz, který bez ostatních výjevů mého života nedává smysl. Svoji minulost vnímám jako shluk delších i kratších filmových útržků spojených mým jménem. Zjevují se chronologicky i na přeskáčku. Jdou za sebou jako roční období, ale často je přetne bezčasí, anebo se zničehonic ze zimy stane léto a léto pak skočí zpátky do jara. Nedá se s tím nic dělat. Pátrám stále po

tom, jestli to vše do sebe zapadá a jestli celý život nebyla jedna velká marnost. Zatím nevím. A když nevím, mám důvod žít.

Nadechnu se na hranici mezi mým a venkovním světem. U kůlny se na světlo derou bílé hlavy sněženek. Pošlu zpátky do temnoty myšlenku, že bych trs vytrhla, vtiskla ho do starého páleného květníku a položila ho na úzkou desku, pod níž odpočívá můj bratr. Když se slunce sklání nízko nad hřbitovem v Záboří, zaleskne se na náhrobku naše rodové jméno. Nad ním je kříž s Kristem. Nic víc.

Nebo bych mohla trs povadlých krásek odnést na náves, kde je kovová Kristiánova tvář. Nezdá se strnulá. Možná trochu zaražená. Nebo spíš soustředěná, jako by se chystal vyjet na svůj další závod. Třeba by ho tentokrát vyhrál a postavil by se na nejvyšší stupínek. Zasním se. Pousměju se jeho známému odmítavému gestu. Nestál o slávu, nestál o bustu, nestál o hrob. „Je zbytečné dělat hrob. Až zemře poslední z nás, nebude nikdo, kdo by přinesl kytku. A vůbec, je to divný zvyk.“ Takhle jsme si povídali, když přišlo nevím kolikáté předjaří po otcově smrti. Nakonec ale bustu má. A hrob také, aby mu jeho přátelé, cyklisti, literáti a výtvarníci, měli kde zapálit svíčku. Pokaždé se podívám, když na hřbitov s Růžou dojdeme, kolik vyhaslých svící uklízím, kolik unavených a seschlých větévek a květin vyhazuju do oprýskaného železného kontejneru.

Nechám kytky kytkami a popojdu ještě kousek k domu. Založím ruce v bok a zamyslím se. Dolehnou ke mně zvuky vesnice. Do ječivého kokrhání zazní krátký psí štěkot. A to je všechno. Všichni jsou doma, v teple, necítí přicházející jaro. Zívnu a promnu si oči. Na zápraží zasvítí červená plastová miska a v ní zahlédnu vajíčka. Růže začaly nést slepice. Představím si oschlý krajíc chleba, na který

navrším smažená vajíčka. Odhrnu ze zarostlého bylin-
kového záhonu nános lupení, ale na pažitku je ještě brzy.
Sehnu se pro miskú. Když se narovnáám, zašimrá mě
v nose dech ohníčku. Voní jako při první výpravě za hra-
nici známého světa.

1.

Pootevřená okenice dovnitř vpustila závan venkovního světa. V tutéž chvíli se matka natáhla doprostřed stolu a urovnala dečku, na niž usadila vázu se třemi útlými větévkami, z nichž nepravidelně vyčnívaly velké chlupaté pupeny. Jednoho se dotkla bříškem ukazováčku a pohladila ho. Blanka si ji při tom nenápadným pohybu prohlížela. Matčina ústa byla stažená do úzké čáry, důkladně si před chvílí utřela koutky ubrouskem a pak ho položila vedle sklenice, po jejíž vnější stěně stékala rudá kapka vína.

Dívka poposedla na židli. Neposlušný vítr se vrátil a lákal ji ven. Zkontrolovala bratrův talíř a pátrala v jeho výrazu, jestli poslední sousto nedělního řízku spolkne stejně rychle jako ona, aby konečně mohli vstát, seběhnout schody a vlétnout na zahradu, která voněla dobrodružstvím. Hlasitě se nadechla a pootevřela rty. Vysloužila si matčin upřený káravý pohled. Velká černá ručička na hodinách se líně dotkla celé. Obědvali už téměř tři čtvrtě hodiny. Otec se před jídlem krátce pomodlil a potom se všichni mlčky věnovali svým talířům. Ticho se přelávalo nad stolem, hrály si s ním jen nepatřičné zvuky, když se příbor prudčeji dotkl porcelánu.

Blančin bratr nabodl na vidličku poslední sousto. Rychle ho vložil do úst, rozkousal a polkl. Dívčino tělo samovolně sklouzlo na okraj židle, zapomněla se a rozkývala nohy, které se nemohly dočkat, až vyběhnou.

„Blanko!“ Matka si opřela konečky prstů o roh stolu. „Tvůj bratr je o tři roky mladší a obědvá způsobněji než ty.“

Dívka se zadívala na unavenou tvář a hledala v matčiných zapadlých bleděmodrých očích radost z nadcházejícího jara. Pokrčila přitom mimoděk rameny a tlumeným hlasem se omluvila. Zavadila o otcův pohled. Mrkl na ni. Nebo si jen přála, aby to udělal.

Konečně i on položil zmačkaný ubrousek vedle talíře. „Výborný sváteční oběd. Jsem rád, Kristiáne, že jsi jako správný hoch nenechal na talíři jediné sousto. Anna bude mít radost, že ti chutnalo. Byl bych rád, kdybyste se odpoledne s Blankou zabavili venku. Budu úřadovat, matka si odpočine,“ natáhl prsty k bílé dlani ženy, která se usmála a přikývla.

„Děkujeme za oběd.“ Blanka se svezla ze židle, a když procházela kolem bratra, píchla ho prstem do ramene. „Tak pojď.“

Utíkali po schodech tak rychle, že pod jejich tíhou nestačily ani zavrzat. Blanka vlétla do dlouhé široké chodby jako první. Zastavila se u věšáku a stáhla z něho nejdříve svůj a pak bratrův svetr. Vtiskla mu svršek do náruče a sama si přetáhla svůj přes hlavu. Z ledabyle zapleteného copu jí vyklouzly prameny. Nezdržovala se pohledem do zrcadla a táhla bratra ven. „Honem na vzduch, dokud svítí slunce,“ ohlédla se za sebe, když viděla, jak si Kristián nemotorně upravuje svetr na svém vyzáblém těle. Zadívala se na něho. Pamatovala si ho jako baculaté dítě, které ale před poslední zimou rychle vyrostlo, a teď se bála, aby se jeho dlouhé hubené nohy nepolámaly, až s ní bude držet tempo, o němž otec prohlašoval, že je zběsilé. To slovo si zapsala do sešitu a podtrhla si ho.

Přeběhli přes dvůr a protáhli se pootevřenými vrátky,

kteřá nikdy nebývala úplně dovřená. Pořád někdo chodil ven a dovnitř. Minuli studnu, u které se povalovalo převrácené vědro. O kousek dál, pod vzrostlým kařtanem, jehož holé větve trčely do nebe a zdály se bez života, zahlédli chumel dětí. V Blančině hrudníku zazněla radost. Zvesela mávla na Růžu a vběhla do hloučku. Kristián se zastavil opodál. Pokynula mu rukou, aby se přidal. „Musím vzít bratra s sebou. Ostýchá se, ale až půjde na podzim do školy, bude mít kamarády jako já. A jednou bude mít víc kamarádů než já!“

„Ostýchá se?“ nadržil čelo Míla, který bořil obě ruce do kapes a hrbil přitom ramena. „Takové slovo jsem v životě neslyšel. Tak u vás mluvíte?“

„Vy tak doma nemluvíte?“ odsekla mu Blanka. „Nebudeme se zdržovat. Dnešek bude dobrodružný. Vydáme se na naši první velkou a opravdovou výpravu.“

„Já nevím,“ zakroutila hlavou Růža a natočila na prst světlý pramen, který ji šimral na tváři. „Nebude to nebezpečné?“

„Žádný dobrodruh nikdy o nebezpečí nepřemýšlí.“

„Jak to víš?“ vyhrkl Ota.

Dívka pohlédla na jeho zčervenalé tváře, zdálo se jí, že se nafukují víc, než je zdravé. Ohlédla se na bratrův úzký a světlý obličej. Ustoupila stranou a natáhla k němu ruku, aby ho přistrčila k ostatním dětem. „Píše se to v knihách,“ řekla.

„Já bych šel,“ ozval se Míla. „Beztak o tom meleme celou zimu a dnes je konečně hezky. Není na co čekat. Za chvíli začnou práce venku a budeme mít po legraci. Tedy aspoň my,“ otočil se k Blance.

Zamračila se. „Taky pomáháme doma, abys věděl. V jedné knize jsem četla, že správná doba na dobrodružnou

výpravu se pozná jednoduše. Stačí ponořit prst do louže, a pokud je voda dost teplá, nestudí jako v zimě, je to jasné znamení.“

Zadívala se na každé z dětí. Nejdříve na Otu, jehož obličej lehce zbledl, pak na Mílu, jehož oči zablikaly nadějí, pak na Růžu, která tiskla rty pevně k sobě a připomněla Blance starostlivý matčin výraz. Kristián se tvářil smířlivě, věděla, že udělá, co mu řekne.

„Tak jdeme?“ zeptala se a dávala si záležet, aby jí hlas nepřeskočil a neprozradil její vlastní nejistotu.

Nečekala na souhlas a vykročila. U zídky, která zakrývala výhled do jejich zahrady, se zastavila a napjatě se ohlédla přes rameno. Následovali ji. Přidala do kroku, téměř běžela, přikrčila se, jako kdyby měli každou chvíli zpoza plotu vykuknout dospělí a přečíst si v její tváři, že míří dál, než mají dovoleno. Jejich svět zatím končil na louce. Přesněji v místě, kde ji zarazilo houští přecházející v les. Dnes měli hranici překročit. Blanka z rozhovoru otce s jedním z těch vysokých mužů v tmavě zeleném kabátu pochopila, že les jde rychle přejít a za ním se otevírá nová krajina.

Zídka s rozpukanou omítkou brzy skončila. Blanka jako první vstoupila na louku. Tráva se po zimě ještě nevzpamatovala, polehávala, jako by slunce zatím nemělo dost sil, aby ji napřímilo. Zastavila se a ohlédla se. Děti kráčely za ní. Pořadí se nezměnilo. První byl Míla, poslední Ota. Před Růžou zahlédla útlu postavu Kristiána. „Kdo nechce ve výpravě pokračovat, ať se trhne nyní,“ pronesla a zvedla přitom dlaň.

Dívaly se na ni mlčící obličej, tak se znovu otočila a vyrazila kupředu. Srdce jí poskakovalo v hrudníku, zesilovalo své úder, čím blíž byl obrys lesa. Stromy se zdály vyšší,

jako by do sebe vtáhly všechny roztátý sníh a z přebytku vláhy povyroستly. Blanka zpomalila krok, těkala očima po křoví a hledala mezírku, již by se dětská těla svižně protáhla a vstoupila na svěže zelený mech, jak si ho pamatovala z výletu s otcem. Vzal ji do lesa jednou, víckrát ne. „Máš ještě krátké nohy, a když nesu na ramenou pušku, jen těžko mám místo pro tebe, kdybys už nemohla a já tě musel vzít do náručí,“ vysvětloval, když ho viděla odcházet samotného a zadržovala slzy. Ohlédl se a pohrozil prstem. Gesto dívce připomnělo, proč do lesa nesmí samotná: mohla by uklouznout na vlhkém kameni a rozbít si hlavu, mohla by potkat divočáka nebo vzteklého jelena samotáře. Tak obrovitého, jakého vídala na několika starých obrazech ve velkých těžkých rámech.

Konečně zahlédla úzkou pěšinu, kterou si mezi trnkami a šípky vyšlapala zvěř. Zadoufala, že to byly srny, nikoli jelen nebo divočáci. Ve chvíli, kdy vystupovala na zakázané území, štěkl ve vsi pes. Téměř stáhla nohu zpátky, ale za zády slyšela Mílův dech. Trnitá větev ji zachytila za rukáv, trhla rukou a postavila se na lesní půdu, která měkla pod nánosem jehličí. „Jsme tu,“ řekla, aby se ujistila, že skutečně všichni stojí pod temnými smrky.

„A víš kudy?“ zamračil se Ota. „Bylas vůbec někdy v lese?“

„Vždyť jsem ti říkala, že jo. S tátou. Šli jsme právě tudy.“ Zdvihla ruku a naznačila směr. „A na výpravách se zbytečně nemluví. Pojd'te za mnou, cestou budeme sbírat klacíky, ať si pak v novém světě můžeme zapálit oheň jako indiáni.“

„Indiáni?“ zvolal Míla.

„Jo,“ špitla Blanka. „Mluv v lese tiše.“

„Dobře,“ zašeptal. „Jen mě zajímají indiáni. Co o nich víš?“

„Žijí v Americe. Na druhé straně světa. Bydlí ve špičatých stanech a dělají ohně, na kterých pečou maso.“

„To ví z knih,“ připomněla Růža.

„Máte doma i něco jiného než knihy? A maso jsi vzala?“ zajímal se Ota.

„Myslíš ty někdy na něco jiného než na jídlo?“ ohradila se Blanka. „Ne, maso nemám. Příště ho můžeš vzít ty, když jsi tak chytrý!“

„Ale vy máte větší hospodářství! Jistě jíte maso každý den!“

Blanka se prudce zastavila a uskočila, aby do ní Míla nevrazil. „Dávej pozor,“ štěkl na ni. Nevšímal si ho. Vyhledala Otovy oči, zúžené do dvou škvírek. „To není pravda, Oto. A vůbec přede mnou takové věci neříkej. Nemluví z tebe náhodou strach?“

„Nedovoluj si na mě! Jen proto, že si žiješ za zámeckou zdí, nemáš právo...“

Nedořekl, co se mu dralo na jazyk. Blanka ho oběma rukama chytla za měkká ramena a zacloumala s ním. „Kazíš nám výpravu.“

Ota se zamračil a strčil do dívky, až spadla na zem. „Nech moji sestru na pokoji,“ ozval se Kristián tichým hlasem.

„Říká kdo? Ty?“ Ota se otočil k chlapci, který byl o hlavu menší, a napřáhl ruku. Blanka se napřímila a zachytila baculatou dlaň. Vymrštila levou pěst a udeřila hochu do tváře. Ten se nejdříve lekl, ale potom jí ránu vrátil.

„Tak dost!“ vykřikl Míla. „Nechte toho!“ Jeho hlas vběhl mezi stromy a vrátil se jako utichající ozvěna. „Víme, kam jdeme? Blanko, neztratila jsi cestu?“

„Ne!“ Dívka se narovnala. „Jdeme dál a tyhle malichernosti si necháme na potom.“ Sehnula se pro chrastí, které se povalovalo vedle její nohy.

Kličkovala mezi stromy a jen občas se ohlédla, jestli jdou všichni stejným směrem. Připadalo jí, že cesta s otcem mi-

nulé prázdniny uběhla rychleji. Les postupně temněl, kmeny se přibližovaly jeden k druhému, dřevo praskalo neznámými tóny. Strach zpomalil její kroky. Unaveně se sehnula pro další větev. Žmoulala ji v rukou.

„Říkala jsi, že to bude jen kousek,“ vzdychla Růža.

„Už tam skoro jsme,“ zvedla Blanka oči k nebi. Hledala slunce, které by jí napovědělo, a zkoušela se rozpomenout, jakým směrem klesalo k linii lesa od jejich zápraží.

„Hele,“ vykřikl Ota a ukázal na cestičku, která vbíhala mezi dva keře. „Tudy vyjdeme z lesa.“ Rozeběhl se a protáhl se před Blanku. Chtěla po něm znovu vztáhnout ruce a trhnout jeho kulatým tělem, aby ji jako vůdkyni výpravy nechal na neprobádané území vstoupit první. Pak se ale rozmyslela. S úsměvem si vychutnala cestu na okraj lesa. Prostor před ní se otevíral doširoka, po levé straně se vlnily vzdálené kopce, byly promodralé a nepřístupné, po pravé straně se hnal potok a za ním se táhla černá pole. Zakryla si pusou rukou a ztlumila výkřik. Potom se otočila k dětem, jež se rozestoupily kolem. „Nikdy mě nenapadlo, že je svět tak velký.“

„Mně to tady připadá dost podobné jako doma,“ odfrkl Ota.

„Pitomost. Viděl jsi u nás někdy tak vysoký kopec?“ Míla natáhl ruku k obzoru.

„Je mi zima,“ postěžovala si Růža.

Kristián mlčel, visel očima na sestřiných rtech.

„Uděláme oheň, ohřejeme se a půjdeme domů.“ Blanka hodila na zem větve a přiklekla. „Přidejte, co máte vy.“ Vytáhla z kapsy zmuchlané noviny a zápalky. První se jí zlomila v třesoucích se prstech. Přidala ji mezi klacíky. Druhá vzplála a osvětila její obličej mihotajícím se světélkem. Zapálila noviny a čekala.

„Počkej, musíš přihrnout chrastí, jinak máme po ohni.“ Míla si přisedl vedle a jemně foukl do plamene, který se dotkl suchých větví. Ty slibně zapraskaly. Plamínky se zvětšovaly a Blanka nad ně natáhla ruku. Pohledem vybídla ostatní, aby se také ohřáli. Nadechla se dýmu, vtáhla ho do svých plic jako voňavou vzpomínku na svoji první opravdovou výpravu. Rozhodla se, že je čas říci pár vět na oslavu povedeného dobrodružství.

Ota ji ale předběhl.

„Pan baron,“ řekl přidušeným hlasem.

Blanka chtěla namítnout, že má vidiny, protože tatínek po obědě přece *úřaduje*. Pak ale zaostřila do dálky. Vysoká postava se k nim blížila rozvážným krokem.

2.

Večeří se promlčeli. Ztichly dokonce i příbory a talíře. Ani Blančin nůž nezaskřípal o porcelán, jak to mívával ve zvyku, když si mazala chléb a nabírala máslo z porcelánové misky. Svírala ho pevně, pod matčiným dohledem, a pomalu polykala sousta. Otec s matkou měli navíc vajíčka. Ona s Kristiánem o svoji porci přišli kvůli nerozvážné výpravě, jak se o události vyjádřila matka.

Byla neděle, a tak je čekala koupel. Horká voda, kterou do smaltované vany nalila Anna, vyhlížela povážlivě smutně. Postavili ji do velké místnosti, kde dříve sedávaly ženy, aby vyšívaly nebo aby prázdným pohledem sledovaly šachovnici, zatímco v nitru se jim odehrávala vysněná dobrodružství. Tak si časy zmizelé ve stěnách zámku představovala Blanka.

Nejdřív se ve vaně smočil Kristián. Dostal tentokrát přednost před Blankou. Posadila se mezitím do křesla a položila si lokty na opěrky. Přivřela víčka a znovu si promítala cestu lesem. Zdál se teď hlubší, tmavší, nebezpečnější. V hrudníku jí ale zahrály radostné ozvěny srdce. První dobrodružství! Zapíše si ho večer do deníku. Šplouchnutí ji vrátilo do pokoje, v němž vzduch ztěžkl, jak se voda vypařovala z vany a teď už i z Kristiánova těla. Trpělivě čekal, až ho matka zabalí do osušky.

„Svlékni se,“ řekla matka tiše. „Jsi už těžká. A velká,“ prohlásila, když se pro ni natáhla a spustila ji do vody. Po Blančině těle šplhalo od nohou teplo. Sedla si do mydlinek.

Čekala, až ji matčiny ruce pohladí po zádech. Byly měkké a jemné. Pozorovala její zarudlé útlé prsty, jimiž se večer, když za sebou zavřela dveře Kristiánova i Blančina pokoje, dotýkala klavíru. K dívčíným uším pak doléhaly útržky skladeb. Než matka dohrála, Blanka většinou usnula.

„To, co jsi dnes udělala, Blanko,“ vložila matka prsty do dívčíných vlasů a masírovala její mokrou hlavu, „ti nesluší. Jsi dívka, jsi Battaglia. Nejsi Míla Hrubeš nebo Ota Fojt.“

Blanka přikývla, mydlinka jí přitom sklouzla do koutku oka a zaštípala.

„Víš, co ti tím chci říct?“ Matka k ní natáhla ruce. Blanka vložila své dlaně do měkkých prstů.

„Vím,“ dívala se do zešedlé vody.

„Podívej se, jaká jsi špindíra. Větší než vesničtí kluci!“

„Chtěla bych být jako oni.“

„Blanko! Nemůžeš být jako oni. Jsi dívka! Jsi šlechtična.“

„Šlechtična?“

Matka se zhluboka nadechla a potřásla hlavou. „Jistěže. Je čas, aby si s vámi otec promluvil. Šlechtictví zavazuje. Rod zavazuje. To, co kolem sebe vidíš, zavazuje. Předci, které vídáš na obrazech, zavazují. Teď jsi dítě, můžeš si lítat po zahradě, můžeš si hrát s dětmi ze vsi,“ odmlčela se a přelétla pohledem po dceřině těle, byl to jen mžik, než ji zabalila do čisté osušky. „Ale Blanko, dlouho už dítětem nebudeš.“

Dívka se prudce kousla do rtu. Kdyby ji matka nesvírala v náruči, přitiskla by si obě dlaně na obličej, jako když přemýšlela ve škole nad počty nebo nad hádankou, kterou jim položil pan řídící. Co znamená zavazovat? Zavazovala si tkaničky. Zavazovala si mašli do vlasů, když v neděli chodívali do kostela. Raději měla tu modrou, růžovou tajně schovávala. Kdyby ale mohla, chodila by klidně prostovla-

sá. Nikdy ji nenapadlo zkoušet si matčiny klobouky zdobené smutnými květy ze stužek a látky, co studila na prstech.

„Běžte spát,“ řekla matka, když oba stáli oblečení u dveří. „Dnes si s vámi nebudu vyprávět. Třeští mi hlava. Přejde otec. Dobrou noc.“

Přeběhli studenou chodbou. Na jejím konci se proti sobě otevíraly dveře. Okno z Kristiánova pokoje vedlo k bráně. Chlubil se – a Blanka ho za to jednou udeřila –, že tak vidí na hosty, kteří k nim přijíždějí.

„Až na to, že hosty nemíváme,“ ušklíbala se Blanka.

„Ale budeme mít! Budeme pořádat hostinu, až přijedou naši příbuzní z Itálie nebo z Rakouska. Tatínek mi o nich vyprávěl.“

Blanka mávla rukou, ale zasnula se. Před očima se jí míhaly obrázky z knih, jimiž si sem tam listovala v otcově pracovně. Byla to barevná vyobrazení s vinnou révou, vysokými kopci, tmavovlasými ženami, muži v širokých límcích. Zkoumala jejich tváře a hledala v nich podobu s tou svou. Zírala potom z postele do tmy, jež se lepila na okno. Vyhlížela do zahrady, kterou usekla kamenná zeď, za níž se rozpínal svět, a vymýšlela, jak si jednou vyrobí lano a po něm sleze a uteče do dalek.

Kristián se zastavil ve dveřích. „To dnešní dobrodružství bylo pěkné. Šel bych zas.“

Jeho slova smázla z Blančiny tváře ustaranost. „Půjďme. Až trochu povyroste. Chtěla bych vidět svět. A ty?“

„I já,“ přikývl.

Ohlédli se ke schodišti, odkud zaznívaly těžké, přesto rytmické kroky. Vklouzli do svých pokojů a potom rychle do peřin. Blanka zatajila dech. Údery podrážek musely zmizet za bratrovými dveřmi. Dnes dostával ve všem přednost. Trest ale Blanku nemrzela. Schoulila se v chladu

postele a vnímala, jak příkrývka pomalu zahřívá její tělo. Dýchala si na prsty. Pak se t'ukla do čela. „Večerní modlitba,“ špitla do strnulosti pokoje. Měsíční paprsek ozářil malbu na protější stěně. Andělské křídlo zasvítilo. Svezla se na kolena a lokty opřela o postel. Zavřela oči. Její rty se beze slov pohybovaly.

Otec musel našlapovat opatrně. Když se pokřižovala a zvedla oči do místnosti, zahlédla stín vysoké postavy. „Dnes ses modlila dlouho. Matka by měla radost.“ Podlaha změkčená kobercem pod jeho kroky zavržala. Zastavil se u okna a zadíval se do černoty, která schovala všechny obrysy světa. Měsíc se musel skrývat za mraky.

„Ano,“ řekla a čekala. Sledovala otcovy pohyby, které vždy s večerem zvláčněly, jako by všechnu energii nechal v denní práci.

„Blanko, matka si přála, abych s tebou promluvil. Víš, že bylo nebezpečné vodit děti do lesa?“

„Vím. Ale žádného jelena samotáře jsme nepotkali,“ dodala překotně.

„Dobře. Nepotkali jste jelena, ale mohli jste zabloudit. Mohli jste se ztratit. Někdo se mohl zranit. A to vůbec nezmiňuju, že ses prala. Blanko! Prala ses s vesnickým hochem. To se nedělá.“

„Byl únavný!“ napodobila matčinu intonaci, když si otci stěžovala.

„Možná se jen bál.“

„Nevím.“

„Hm.“ Otec pohladil Blanku po čele. „Všichni nejsou tak odvážní jako ty. Nevím, opravdu nevím, kde se v tobě ta touha po útěku a dobrodružství vzala.“ Stáhl ruku zpátky a strčil ji do kapsy. „Možná že máš v sobě přece jen zbytky válečnické krve.“

„Válečnické krve? Jak to?“ Blanka měla chuť strhnout ze sebe peřinu, skočit do otcovy náruče a poprosit ho, aby vyprávěl. V tu chvíli zahlédla, jak zívá.

„O tom až jindy. Brzy si s tebou a tvým bratrem sednu a budu vám vyprávět, odkud jsme přišli. Ted' ale dobrou noc.“

Blanka zadržela povzdechnutí a počkala, až jí otec přitáhne peřinu k bradě. Jeho pohyby byly neobratné, nejisté. Srovnávala je s matčinými ladnými doteky.

„Tatínku.“

„Ano?“

„Mohla bych k nám pozvat Růžu?“

„Beze všeho. Matka bude mít radost, že si konečně přivedeš kamarádku.“

3.

Zamračené ráno zahnalو příslib jara. Vzduch ztěžkl. Možná bude ještě sněžít. Blance připadalo, že se ve škole nedá dýchat. Všichni už byli ze zimy unavení. Uhlím a dřevem se šetřilo, dětská těla měla co dělat, aby třídu vyhřála. Vyprchávala z nich bezstarostnost posledního nedělního odpoledne. Když do třídy vběhl Ota a za ním Míla, Blanka jim kývla na pozdrav. Štouchla loktem do Růži. „Příště můžeme jít samy, aspoň se nebudeme zdržovat se zbabělci.“

„Já nevím, Blanko,“ zakroutila dívka hlavou. „Příště můžeme dostat na zadek. Kdyby nás našel někdo jiný než tvůj pan otec...“

Pan otec! Blanka se prudce napřímila. O každém tátovi ze vsi se mluvilo jako o otci, o tatínkovi, o taťkovi, o pantátovi. Ale když hovořili o jejím tatínkovi, přidávali slovo pan. Zamračila se. „Můžeš přijít k nám. Ptala jsem se otce i matky,“ zdůraznila obě slova a doufala, že vyznějí prostě a obyčejně.

„Opravdu?“ Růža se zasnila a její zčervenalé tváře se roztáhly do úsměvu. „Ukážeš mi svůj pokojíček?“

„Ukážu.“

Růža se už předtím vyptávala na zámecký pokojíček, protože sama spala v kuchyni a úkoly psala na jídelním stole. Blanka se v zamyšlení zadívala nad tabuli a vyhledala obrázek prezidenta. Přísný muž s bílým plnovousem, očima schovanými za obroučkami a s náznakem úsměvu se díval na děti z fotografie zasazené do žíhaného rámu.

Od otce znala celé jeho jméno a to prostřední, které převzal od své ženy, vyslovovala na matčino přání s lehkým francouzským přízvukem. „Je to moudrý člověk,“ říkával otec, když večer listoval knihami, na jejichž hřbetě stříbrně svítily písmena TGM.

„Nevím, Quido. Republika, demokracie... Možná jsou to hezké myšlenky, ale tituly nám odebírat nemuseli. Proč jim tak vadily?“ krčila matka čelo. Otec odložil knihu na stůl a vstal, aby svou ženu jemně pohladil po vlasech.

Blanka si znovu přehrávala výrazy a slova svých rodičů, které se jí z neznámého důvodu zapsaly do mysli. Pak ve svém denním snění zahlédla i sebe. Opatrně položila do klína sešit, do kterého si zapisovala události, a zadívala se na otcovu tvář a pak na matčin světlý obličej, z něhož svítily namodralé oči, jež uměly nespokojeně potemnět.

„Myslím, že tituly jsou přežitkem, Gizelo,“ řekl otec měkce.

Matka jen pokrčila rameny a vrátila se ke svému mlčení. Ještě nějakou dobu nehnutě svírala jehlu, jejímž uchem provlékla zářivě žlutou nit, než nepostřehnutelným pohybem propíchla látku, aby vyšila prostředek květu. Pak si všimla Blanky. „Nechtěla bys místo toho věčného čmárání vyšívát?“

„Děkuji, ale ne,“ odpověděla Blanka, jak odposlouchala od otce, když šetrně odmítal matčino přání. „Možná později.“

Vzdychla do improvizovaného zvonění a nechala zmizet nedávné vzpomínky. Dvě vesnické třídy byly zařízené skromně a neměly školní zvonek. Než pan řídící vešel do místnosti, zatřásl v dlani velkou rolničkou.

„Blanka Battagliová!“ zahřměl jeho hlas místo pozdravu.

Blanka bezmyšlenkovitě pozorovala jeho vystoupení, dokud v žebrech neucítila Růžin prst. „Jau,“ ošila se.

„Vstaň!“ upozornila ji Růža.

Dívka se postavila a dívala se do tváře muže, který ji zpoza kulatých brýlí sledoval laskavým pohledem, jenž kontrastoval s jeho přísnými rty. Blančina hrdla se dotkl stud, od krku do tváří jí stoupala červeň.

„Blanko, mluvil jsem dnes ráno po mši s tvými rodiči,“ zadíval se na proutek položený na rozložitém stole s odřeným lakem. „Požádali mě, abych tobě a ostatním dětem zdůraznil, že výpravy do lesů jsou zapovězené.“

Odmlčel se a spěšně přelétl dětské tváře. K Blance jen vzdáleně doléhalo jeho další vyprávění o nástrahách toulek neznámou krajinou, o hlubokých lesích a jelenovi. Oslovení celým jejím jménem – pan řídící všechny děti oslovoval křestní jménem – jako by jí zacpalo obě uši. Hučení zesilovalo.

„... úcta k rodičům,“ zaslechla, když ji Růža znovu štouchla prstem.

„Ano,“ přikývla a zvedla hlavu k Masarykově fotografii.

„Jsem rád, že se mnou souhlasíš. Teď se posad'. Budeme si dnes vyprávět o naší republice. Blíží se výročí narození našeho prezidenta. Kdo ví, kdy se tatíček Masaryk narodil?“

Blančina ruka vystřelila nahoru.

„Blanko.“

„Sedmého března. Osmnáct set padesát,“ vyhrkla.

„Správně. Posad' se.“

Blanka zaváhala.

„Co ještě?“ zadíval se na ni muž.

„Ráda bych se na něco zeptala.“

„Ptej se.“

„Do lesa nemůžeme. Ale k rybníkům ano?“

„Blanko,“ zavrtěl hlavou pan řídící. „Ty jsi nenapravitelná.“